

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/sierpien-1980/80074,Powstanie-Solidarnosci-w-Jaroslawiu.html>



Przemarsz pocztów sztandarowych „Solidarności” przez Jarosław, podczas uroczystości 20 września 1981 r. (Zbiory Kazimierza Ziobro)

ARTYKUŁ

Powstanie „Solidarności” w Jarosławiu

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: ARTUR BROŻYNIAK 26.03.2021

W roku 1980 głównym skupiskiem zakładów przemysłowych na terenie województwa przemyskiego był Jarosław. 24 sierpnia tego roku pracownicy Huty Szkła „Jarosław” wysunęli postulaty płacowe i ogłosili swoją solidarność ze strajkującymi robotnikami Wybrzeża.

28 sierpnia 1980 r. 720 pracowników oddziałów Państwowej Komunikacji Samochodowej w Jarosławiu i Przemysłu rozpoczęło strajk, który sparaliżował pracę w wielu zakładach województwa. W PKS Jarosław powstał Komitet Strajkowy pod przewodnictwem kierowcy Kazimierza Dukacza. Protestujący domagali się spotkania z wojewodą i dyrekcją. Przedstawiono 40 postulatów, głównie o charakterze socjalno-bytowym, oraz żądania cofnięcia przywilejów i likwidacji połowy etatów w MO. Protest zakończył się po spełnieniu żądań płacowych. 3 września 1980 r. doszło do protestu w Zakładach Przemysłu Zbożowego w Jarosławiu.

Powstanie struktur NSZZ „Solidarność”

Dla organizujących się związkowców z terenu Jarosławia ważne stało się powołanie ponadzakładowej struktury koordynującej. 29 września na spotkaniu przedstawicieli czterech działających w mieście zakładów – PKS Oddział Jarosław, Huty Szkła Opakowaniowego, Tłoczni Gazu, Zakładów Przemysłu Dzewiarskiego „Jarlan” – powołano Międzyzakładowy Komitet Założycielski, przy czym postanowiono dokonać rejestracji miejscowych struktur w MKZ Gdańsku. Wysłano też emisariuszy do sześciu innych zakładów w mieście z propozycją przyłączenia się do Związku. 2 października 1980 r. na spotkaniu przedstawicieli sześciu jarosławskich zakładów (Zakłady Dzewiarskie „Jarlan” w Jarosławiu, PKS Oddział Jarosław, Zakłady Komunikacji Miejskiej w Jarosławiu, Karpackie Zakłady Gazownicze w Jarosławiu, Oddział Transportu Drogowego w Jarosławiu, Jarosławskie Zakłady Meblarskie w Jarosławiu) wybrano prezydium Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego. W jego skład weszli: jako przewodniczący Kazimierz Ziobro (Huta Szkła „Jarosław”), jako zastępcy Tadeusz Wroński, Józef Świdnicki i Zbigniew Stecyszyn oraz jako członek Jerzy Strzałko.

Już od pierwszego posiedzenia zaznaczał się wyraźnie podział na związkowców z Przemysła i Jarosławia: w Komitecie Założycielskim NSZZ „Solidarność” Regionu Południowo-Wschodniego od końca października 1980 r. narastał rozłam.

W celu lepszej koordynacji działań NSZZ w woj. przemyskim porozumieli się też przedstawiciele zakładów

pracy z Przemysła, Birczy i MKZ Jarosław: 7 października zebrali się przedstawiciele 25 zakładów pracy z woj. przemyskiego. Opozycjonista Wit Siwiec wystąpił jako wysłannik MKZ w Gdańsku i omówił cele ruchu. Po obradach podjęto uchwałę o powołaniu Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” Regionu Południowo-Wschodniego z siedzibą w Przemysłu. Przewodniczącym prezydium Komitetu Założycielskiego Regionu Południowo-Wschodniego został Czesław Kijanka, pierwszym wiceprzewodniczącym Kazimierz Ziobro, lider MKZ w Jarosławiu.

Wybór Kijanki z POM w Birczy był nieprzypadkowy. Już bowiem od pierwszego posiedzenia zaznaczał się wyraźnie podział na związkowców z Przemysła i Jarosławia – miasteczko Bircza miało zatem pogodzić obydwie ośrodki.

Mimo to w Komitecie Założycielskim NSZZ „Solidarność” Regionu Południowo-Wschodniego od końca października narastał rozłam. Przewodniczący Czesław Kijanka nie zdołał pogodzić związkowców z Przemysła i Jarosławia. 4 listopada 1980 r. Kazimierz Ziobro zgłosił rezygnację z funkcji wiceprzewodniczącego prezydium Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” Regionu Południowo-Wschodniego. MKZ w Jarosławiu podjął decyzję o zarejestrowaniu się jako oddzielny MKZ w Gdańsku. Związkowcy z Jarosławia uważali, że przy podziale środków finansowych w ramach woj. przemyskiego ich miasto było dyskryminowane. Obawiano się też dominacji Przemysła we władzach Regionu Południowo-Wschodniego. MKZ w Jarosławiu opowiadał się za budową regionu w granicach dawnego dużego woj. rzeszowskiego. Na terenie woj. przemyskiego pod koniec 1980 r. wykształciły się więc dwa ośrodki „Solidarności”: przemysko-lubaczowski i jarosławsko-przeworski.



**Msza Święta w kolegiacie Bożego
Ciała z okazji poświęcenia
sztandaru związkowego, 20
września 1981 r. (Zbiory
Kazimierza Ziobro)**



Prezentacja sztandaru jarosławskiej „Solidarności”, 20 września 1981 r. (Zbiory Kazimierza Ziobro)

Rozwój struktur NSZZ „Solidarność”

MKZ w Jarosławiu po wyborach Zarządu 20 czerwca 1981 r. używał oficjalnej nazwy Międzyzakładowa Komisja Związkowa NSZZ „Solidarność” w Jarosławiu. Jednak nadal powszechnie posługiwano się skrótem MKZ Jarosław. W 1981 r. „Solidarność” w Jarosławiu uczestniczyła w niezależnych obchodach świąt narodowych i kościelnych. W połowie 1981 r. struktury NSZZ „Solidarność” podległe MKZ Jarosław liczyły 31 798 członków.

Nie udało się utrzymać jedności związkowców w województwie przemyskim. Międzyzakładowa Komisja Związkowa NSZZ „Solidarność” w Jarosławiu odłączyła się od Regionu Południowo-Wschodniego. 29 sierpnia 1981 r. została oficjalnie przyjęta do Regionu Rzeszowskiego. Jednak struktury Związku z Jarosławia posiadały nadal autonomię.

Jesienią 1981 r. w kraju narastał kryzys gospodarczy. 18 listopada z powodu katastrofalnej sytuacji w zaopatrzeniu rynku wewnętrznego Międzyzakładowa Komisja Związkowa w Jarosławiu ogłosiła tzw. czarny protest, polegający na oflagowaniu budynków czarnymi flagami. Ponadto uchwalono wotum nieufności dla wojewody przemyskiego.

TU
Solidarność

WYSTAWA PLENEROWA
26 MARCA 2021 r.

AGENCIUM OBLIKU CIECZKOWSKA FURBAŁ
GŁOŚNIA IZOSTER WARSZAWA/STUDIO CIECZKOWSKA JAROSŁAW
KOTŁOWNIA AKUCZAKOWSKI LIPKO KOSTRZYŃSKI PRZETAKOWSKI
OSTROWIAKOWSKA WARSZAWA OSTROWIAKOWSKA WARSZAWA
27 MARCA 2021 r.
PŁOCK



Wystawa IPN „TU rodziła się Solidarność” prezentowana jest od lipca 2020 r. w większych i mniejszych miejscowościach Polski, związanych z powstaniem w 1980 r. Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego.

COFNIJ SIĘ